

Krystyna Mościbrodzka
Akademia Finansów i Biznesu Vistula – Warszawa

Analiza sytuacji finansowej przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce w 2017 roku i pierwszym kwartale 2018 roku na tle lat poprzednich z podkreśleniem roli dużych przedsiębiorstw w gospodarce

Streszczenie

Celem opracowania jest przedstawienie aktualnej sytuacji finansowej przedsiębiorstw w 2017 r. oraz w pierwszej połowie 2018 r. Analizie poddano przedsiębiorstwa prowadzące pełną księgowość – księgi rachunkowe – w podziale na wielkość przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem oceny sytuacji w dużych przedsiębiorstwach. Założono, że wpływ na wyniki gospodarcze mają nie tylko małe i średnie firmy, ale także duże przedsiębiorstwa. Należy więc monitorować sytuację finansową przedsiębiorstw ogółem, jak też przedsiębiorstw dużych, ponieważ współpraca przedsiębiorstw dużych z małymi firmami stwarza warunki do rozwoju także małych firm.

Przeprowadzone analizy dotyczyły:

- wzrostu przedsiębiorstw, liczebności, zatrudnienia, nakładów inwestycyjnych, aktywów trwałych i obrotowych ogółem i na jedno przedsiębiorstwo;
- oceny wyników finansowych w sektorze przedsiębiorstw, dynamiki przychodów i kosztów, zysku ze sprzedaży produktu, zysku netto (struktury i dynamiki);
- efektywności: wydajności pracy, rentowności pracy, rentowności przychodów, rentowności obrotu, rentowności majątku, udziału kosztów w przychodach;
- bezpieczeństwa kapitału pracującego, dynamiki kapitału pracującego, struktury oraz wielkości kapitału pracującego przypadającego na jedno przedsiębiorstwo, płynności, zadłużenia, rotacji zapasów i należności, upadłości i restrukturyzacji, finansowania majątku.

W pracy udowodniono, że duże przedsiębiorstwa w Polsce zatrudniające powyżej 250 osób rozwijają się i prowadzą działalność bezpiecznie, zwiększając swoją efektywność i na tle całego sektora są bardziej dynamiczne i efektywne od pozostałych przedsiębiorstw. Posiadają wiele mocnych stron i nieliczne słabe strony takie jak wciąż zbyt niska dynamika inwestycyjna.

Słowa kluczowe: przedsiębiorstwa, wyniki finansowe, rentowność, ryzyko i bezpieczeństwo w działalności gospodarczej.

Kody JEL: D22, D25, G3, G31, G33

Wstęp

W literaturze przedmiotu ukazało się wiele publikacji dotyczących znaczenia przedsiębiorstw dla rozwoju gospodarki kraju. Jedne publikacje skupiają się na znaczeniu mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (Schumacher 2013; *Small is not beautiful* 2012). Inne pu-

blikacje i teorie odnoszą się do budowania siły gospodarki przez wielkie koncerny oraz podkreślają znaczenie msp w stabilizacji gospodarki (Gołębiowski 2004).

W pracy wydanej 10 lat później przez Gołębiowskiego problem sporu o znaczenie msp i dużych przedsiębiorstw w gospodarce nadal jest aktualny, a nawet przybiera na sile z uwagi na globalny kryzys finansowy i jego skutki (Gołębiowski 2014). Autor publikacji przedstawia przewagę konkurencyjne dużych przedsiębiorstw, wymieniając za J. Galbraithem (2005), że mają one możliwości osiągnięcia wyższej wydajności, postępu technologicznego i bezpieczeństwa pracy. Ponadto duże przedsiębiorstwa oferują wyższe wynagrodzenia. Potwierdzają to dane statystyczne GUS (*Działalność przedsiębiorstw...* 2017). W opracowaniu cytowanym zaznacza się, że w przedsiębiorstwach małych miesięczne wynagrodzenie brutto wynosiło w 2016 r. 3720 zł, w jednostkach średnich 4392 zł, a w dużych 5003 zł.

J. Galbraith w krytyce wielkich korporacji podkreśla, że jednak duże przedsiębiorstwa wykazują przewagę w wielu aspektach działalności, przeznaczają znaczną część dochodów na badania i rozwój, tworzą także znaczną część produkcji i wartości dodanej, jak też zatrudniają znacznie więcej osób na jedno przedsiębiorstwo. W 2017 r., przeciętnie w przedsiębiorstwach ogółem pracowało ponad 100 osób, w przedsiębiorstwach dużych ok. 870 osób na jedno przedsiębiorstwo. Podobne przewagi dużych przedsiębiorstw wymienia P. Masiukiewicz (2014, s. 57-69). Autor dodaje, że do przewag konkurencyjnych dużych przedsiębiorstw można zaliczyć standaryzację i umiędzynarodowienie produkcji, dostępność do produktów w wielu miejscach świata na skutek globalizacji gospodarki, konsolidację działalności w przypadku podniesionego ryzyka i pojawienia się kryzysów. Jednocześnie podkreśla, cytując wielu autorów, że duże przedsiębiorstwa niosą za sobą zwiększone ryzyko i kreują ryzyko: np. wzrost zatorów płatniczych, transferu kapitału za granicę, ryzyko unikania płacenia podatków, zanieczyszczenia środowiska itp. Duże przedsiębiorstwa mają znaczący wpływ na politykę, kształtują popyt i ceny, stosując nieetyczny marketing, ograniczając niezależność konsumentów, niszczą konkurencję małych firm, nie są poddawane procesowi upadłościowemu, podejmują nieracjonalne decyzje, łamiąc prawo.

Sytuacja finansowa przedsiębiorstw oraz relacja między wielkością a efektywnością są kluczowe dla określenia wpływu przedsiębiorstw na gospodarkę. Niezbędna jest więc analiza i ocena sytuacji finansowej całego sektora przedsiębiorstw ze szczególnym położeniem akcentu na kondycję dużych przedsiębiorstw.

Prezentowane opracowanie poświęcone jest przedstawieniu sytuacji finansowej przedsiębiorstw w 2017 r. i pierwszej połowie 2018 r. na tle lat poprzednich ze szczególnym zwróceniem uwagi na kondycję dużych przedsiębiorstw w porównaniu z wynikami całego sektora. Takie podejście wynika stąd, że rozwój gospodarki jako całości zależy, jak to wielokrotnie podkreślano, od kondycji mikro, małych i średnich firm, ale również od możliwości przekształcania mikro firm w małe i średnie a małych i średnich firm w duże przedsiębiorstwa oraz współpracy kooperacyjnej dużych przedsiębiorstw z małymi fir-

mami. To powodzenie współpracy zależy w dużym stopniu od sytuacji finansowej dużych przedsiębiorstw. W ostatnim okresie ukazało się wiele opracowań dotyczących roli w gospodarce małych i średnich firm jak też ich sytuacji finansowej. Między innymi w Raporcie o stanie finansowym państwa z 2016 r. większą uwagę poświęcono mikro, małym i średnim podmiotom. Tym razem, oceniając sytuację finansową, zwrócono uwagę na cały sektor oraz na duże firmy i ich wyniki w porównaniu do wyników całego sektora. Sytuację finansową sektora przedsiębiorstw dokonano na podstawie analizy danych statystycznych z opracowań GUS (*Wyniki finansowe podmiotów... 2018; Wyniki finansowe przedsiębiorstw... 2018*).

Celem opracowania jest przedstawienie najnowszych informacji o sytuacji finansowej przedsiębiorstw w 2017 r. i 2018 r. w zakresie:

- wzrostu przedsiębiorstw, liczebności, zatrudnienia, nakładów inwestycyjnych, aktywów trwałych i obrotowych ogółem i na jedno przedsiębiorstwo;
- oceny wyników finansowych w sektorze przedsiębiorstw, dynamiki przychodów i kosztów, zysku ze sprzedaży produktu, zysku netto (struktury i dynamiki);
- efektywności: wydajności pracy, rentowności pracy, rentowności przychodów, rentowności obrotu, rentowności majątku, udziału kosztów w przychodach;
- bezpieczeństwa, kapitału pracującego, dynamiki kapitału pracującego, struktury oraz wielkości kapitału pracującego przypadającego na jedno przedsiębiorstwom, płynności, zadłużenia, sprawności działania, upadłości i restrukturyzacji, finansowania majątku.

Hipotezą badawczą jest założenie, że duże przedsiębiorstwa w Polsce zatrudniające powyżej 250 osób rozwijają się i prowadzą działalność bezpiecznie, zwiększając swoją efektywność i na tle całego sektora są bardziej dynamiczne i efektywne od pozostałych przedsiębiorstw.

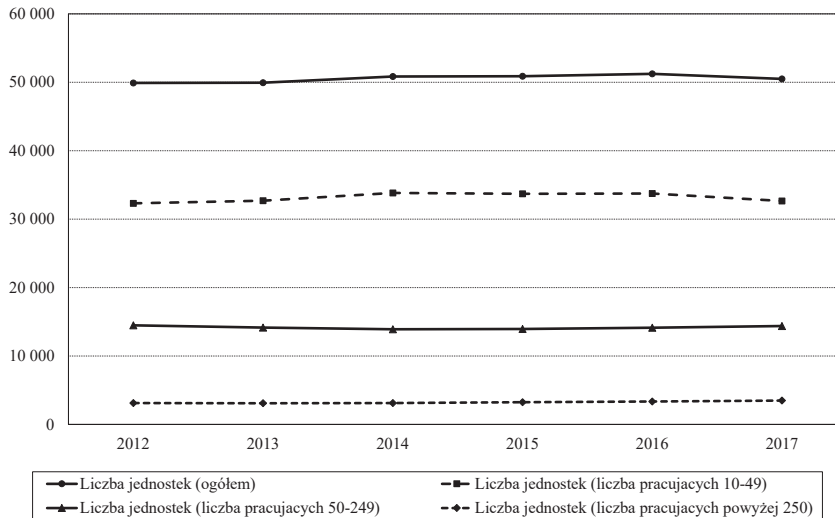
Wzrost przedsiębiorstw

W badanym 2017 r. liczebność przedsiębiorstw ogółem spadła o 1,4% (spadek o 732 podmioty oraz liczebność podmiotów dużych wzrosła o 4,3% (wzrost o 142 podmioty). Najwięcej ubyło małych podmiotów (1103 podmioty) (por. tabela 1 i 2 oraz wykres 1). Od 2015 r. dynamika przedsiębiorstw dużych znacznie przewyższała dynamikę przedsiębiorstw małych, które notowały spadki podmiotów lub też niewielkie dodatnie dynamiki.

Analizując strukturę liczebności przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe, można stwierdzić, że dominowały jednostki małe zatrudniające od 10 do 49 osób, stanowiły one 64,6% ogółu badanych przedsiębiorstw, duże przedsiębiorstwa stanowiły zaś jedynie 6,89%. Udział dużych przedsiębiorstw w ogólnej liczbie przedsiębiorstw prowadzących pełną księgowość od 2014 r., z roku na rok powoli wzrastał, a udział najmniejszych firm stopniowo malał.

Wykres 1

Liczba jednostek ogółem oraz w podziale na małe, średnie i duże przedsiębiorstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Wyniki finansowe podmiotów...* (2018).

Tabela 1

Liczebność przedsiębiorstw i dynamika zmian w latach 2013-2017 w podziale na ogółem, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa

		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016
Liczba jednostek		49 906	49 934	50 852	50 888	51 234	50 502,00	-732,00
Wsk. dynamiki rok poprzedni = 100	a - ogółem		1,001	1,018	1,001	1,007	0,986	
Liczba jednostek	b - liczba pracujących 10-49	32 312	32 695	33 830	33 694	33 753	32 650	-1 103,00
Wsk. dynamiki rok poprzedni = 100			1,012	1,035	0,996	1,002	0,967	
Liczba jednostek	c - liczba pracujących 50-249	14 480	14 148	13 905	13 948	14 141	14 370	229,00
Wsk. dynamiki rok poprzedni = 100			0,977	0,983	1,003	1,014	1,016	
Liczba jednostek	d - liczba pracujących powyżej 250	3 114	3 091	3 117	3 246	3 340	3 482	142,00
Wsk. dynamiki rok poprzedni = 100			0,993	1,008	1,041	1,029	1,043	

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Wyniki finansowe podmiotów...* (2018, tabela 1).

Liczebność firm ma też wpływ na dynamikę i strukturę zatrudnienia w przedsiębiorstwach.

Tabela 2

Liczebność przedsiębiorstw i ich struktura w podziale na ogółem oraz małe, średnie i duże w latach 2012-2017

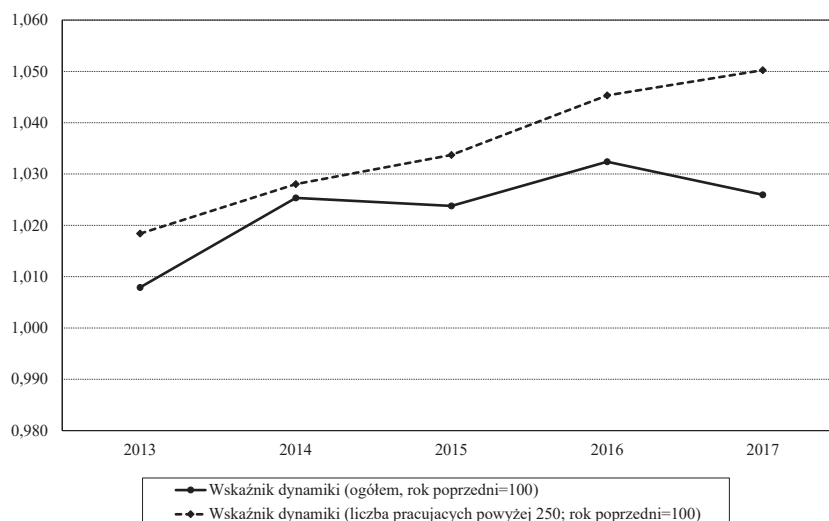
Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba jednostek	a - ogółem	49 906	49 934	50 852	50 888	51 234	50 502
Struktura (w %)		100	100	100	100	100	100
Liczba jednostek	b - liczba pracujących 10-49	32 312	32 695	33 830	33 694	33 753	32 650
Struktura (w %)		64,75	65,48	66,53	66,21	65,88	64,65
Liczba jednostek	c - liczba pracujących 50-249	14 480	14 148	13 905	13 948	14 141	14 370
Struktura (w %)		29,01	28,33	27,34	27,41	27,60	28,45
Liczba jednostek	d - liczba pracujących powyżej 250	3 114	3 091	3 117	3 246	3 340	3 482
Struktura (w %)		6,24	6,19	6,13	6,38	6,52	6,89

Źródło: jak w tabeli 1.

W 2017 r. dynamika zatrudnienia w całym sektorze przedsiębiorstw niefinansowych wynosiła o 2,6%. W dużych przedsiębiorstwach dynamika zatrudnienia była najwyższa - wzrost o 145 595 osób zatrudnionych tj. o 5,0%.

Wykres 2

Dynamika zatrudnienia w przedsiębiorstwach niefinansowych ogółem i w przedsiębiorstwach dużych

Źródło: jak w wykresie 1.

W zasadzie w całym okresie badanym dynamika zatrudnienia dla przedsiębiorstw dużych była wyższa od dynamiki zatrudnienia dla przedsiębiorstw ogółem. W 2017 r. kiedy zatrudnienie w dużych przedsiębiorstwach wzrosło o 5% liczba zatrudnionych w małych przedsiębiorstwach prowadzących pełną księgowość spadła o 4,4% (spadek o 35 319 osób). Wzrost zatrudnienia w podmiotach dużych wynikał między innymi ze wzrostu liczebności dużych przedsiębiorstw. Warto odnotować, że duże przedsiębiorstwa stanowiące 6,89% wszystkich firm zatrudniały w 2017 r. 56,7% pracowników, a 64,6% małych firm prowadzących księgi rachunkowe zatrudniało 14,39% wszystkich pracowników.

Należy pamiętać, że małe firmy prowadzące uproszczoną księgowość (księgę przychodów i rozchodów lub ewidencję przychodów są to mikro firmy – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które nie są ujęte w prezentowanym opracowaniu. Dynamikę zatrudnienia oraz strukturę przedstawiono na poniższym wykresie 2 oraz w tabelach 3 i 4.

Tabela 3
Liczba pracujących w przedsiębiorstwach ogółem, małych, średnich, dużych oraz dynamika, w latach 2013-2017

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016
Liczba pracujących w osobach	a - ogółem	4 793 566	4 831 485	4 954 007	5 071 800	5 236 103	5 371 953	135 850
wsk dynamiki rok poprzedni =100			1,008	1,025	1,024	1,032	1,026	
Liczba pracujących w osobach	b - liczba pracujących 10-49	752 260	756 770	788 577	798 620	808 521	773 202	-35 319
wsk dynamiki rok poprzedni =100			1,006	1,042	1,013	1,012	0,956	
Liczba pracujących w osobach	c - liczba pracujących 50-249	1 479 757	1 466 053	1 483 642	1 501 003	1 529 789	1 555 363	25 574
wsk dynamiki rok poprzedni =100			0,991	1,012	1,012	1,019	1,017	
Liczba pracujących w osobach	d - liczba pracujących powyżej 250	2 561 549	2 608 662	2 681 788	2 772 177	2 897 793	3 043 388	145 595
wsk dynamiki rok poprzedni =100			1,018	1,028	1,034	1,045	1,050	

Źródło: jak w tabeli 1.

O rozwoju przedsiębiorstw, ich sile, przedsiębiorczości, także pośrednio innowacyjności i zdolności do konkutowania na globalnych rynkach świadczą także liczebności podmiotów wykazujących sprzedaż eksportową i wykazujących zysk netto. Liczebność przedsiębiorstw ze sprzedażą na eksport wzrosła w 2017 r. ogółem o 0,2%. Tak niski wzrost był spowodowany spadkiem liczebności eksporterów wśród firm małych. Wśród dużych przedsiębiorstw

2231 wykazywało sprzedaż eksportową w 2017 r. i był to wzrost o 3,8% w ciągu roku. Przedsiębiorstwa wykazujące sprzedaż na eksport stanowiły 64% przedsiębiorstw dużych i 12,6% przedsiębiorstw eksporterów ogółem. Małe firmy, choć miały znacznie więcej firm eksporterów 8479, zanotowały jednak ich spadek o 2,1% i małe firmy eksportujące stanowiły 25,9% małych firm oraz 47,8% wszystkich firm eksporterów.

Tabela 4
Liczba pracujących i struktura pracujących w podziale według wielkości przedsiębiorstw

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba pracujących w osobach	a - ogółem	4 793 566	4 831 485	4 954 007	5 071 800	5 236 103	5 371 953
Struktura (w %)		100	100	100	100	100	100
Liczba pracujących w osobach	b - liczba pracujących 10-49	752 260	756 770	788 577	798 620	808 521	773 202
Struktura (w %)		15,69	15,66	15,92	15,75	15,44	14,39
Liczba pracujących w osobach	c - liczba pracujących 50-249	1 479 757	1 466 053	1 483 642	1 501 003	1 529 789	1 555 363
Struktura (w %)		30,87	30,34	29,95	29,60	29,22	28,95
Liczba pracujących w osobach	d - liczba pracujących powyżej 250	2 561 549	2 608 662	2 681 788	2 772 177	2 897 793	3 043 388
Struktura (w %)		53,44	53,99	54,13	54,66	55,34	56,65

Źródło: jak w tabeli 1.

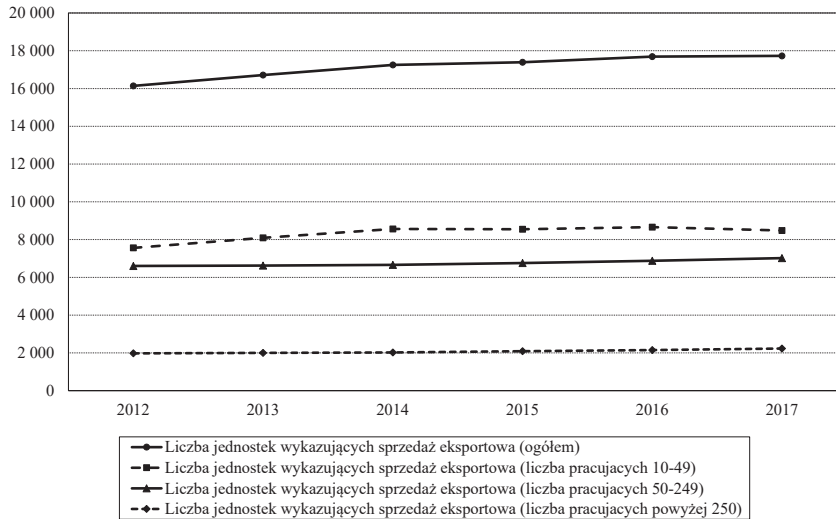
Tabela 5
Liczba przedsiębiorstw wykazująca sprzedaż na eksport w podziale na ogółem, małe, średnie i duże, w latach 2012 -2017

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016	Struktura %
Liczba jednostek wykazujących sprzedaż eksportową	a - ogółem	16 139	16 715	17 251	17 390	17 689	17 729	1,0023	100
Liczba jednostek wykazujących sprzedaż eksportową	b - liczba pracujących 10-49	7 560	8 094	8 560	8 545	8 661	8 479	0,9790	47,8
Liczba jednostek wykazujących sprzedaż eksportową	c - liczba pracujących 50 do 249	6 604	6 623	6 664	6 758	6 879	7 019	1,0204	39,5
Liczba jednostek wykazujących sprzedaż eksportową	d - liczba pracujących powyżej 250	1 975	1 998	2 027	2 087	2 149	2 231	1,0382	12,6

Źródło: jak w tabeli 1.

Wykres 3

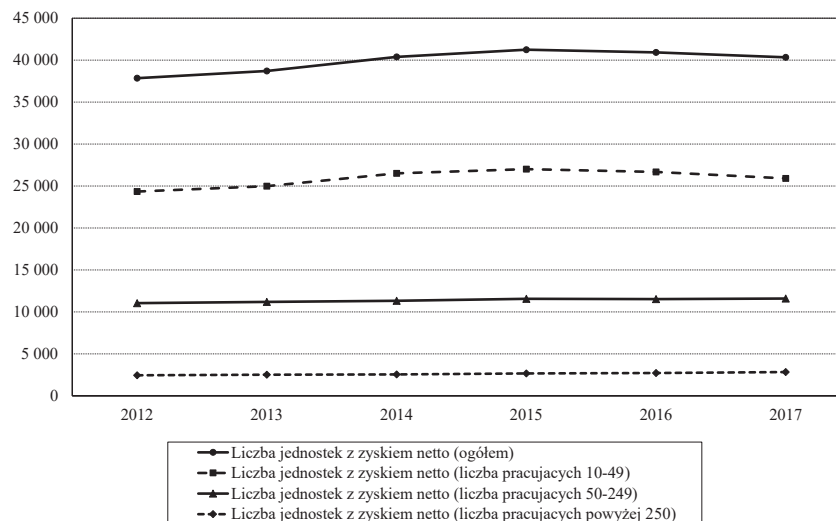
Liczba jednostek ze sprzedażą na eksport

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 5.

Wykres 4

Liczba jednostek z zyskiem netto

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 6.

Tabela 6

Liczba przedsiębiorstw z zyskiem netto w podziale na ogółem, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa, w latach 2012-2017

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016
Liczba jednostek z zyskiem netto	a - ogółem	37 852	38 703	40 395	41 248	40 929	40 340	0,9856
Liczba jednostek z zyskiem netto	b - liczba pracujących 10-49	24 345	24 984	26 511	27 016	26 684	25 904	0,9708
Liczba jednostek z zyskiem netto	c - liczba pracujących 50-249	11 051	11 198	11 326	11 560	11 525	11 597	1,0062
Liczba jednostek z zyskiem netto	d - liczba pracujących powyżej 250	2 456	2 521	2 558	2 672	2 720	2 839	1,0438

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 7

Aktywa obrotowe (w mln PLN), struktura i dynamika w podziale wg wielkości przedsiębiorstwa

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016
Aktywa obrotowe	a - ogółem	876 307,3	901 037,5	945 086,4	994 749,4	1 065 924,0	1 155 799,5	1,0843
Struktura (w %)		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
Aktywa obrotowe	b - liczba pracujących 10-49	158 735,9	163 122,3	176 352,7	187 852,4	193 705,6	199 646,4	1,0307
Struktura (w %)		18,1	18,1	18,7	18,9	18,2	17,3	
Aktywa obrotowe	c - liczba pracujących 50-249	247 137,0	250 435,2	258 249,5	275 837,2	289 949,7	316 354,9	1,0911
Struktura (w %)		28,2	27,8	27,3	27,7	27,2	27,4	
Aktywa obrotowe	d - liczba pracujących powyżej 250	470 434,5	487 480,1	510 484,2	531 059,8	582 268,8	639 798,3	1,0988
Struktura (w %)		53,7	54,1	54,0	53,4	54,6	55,4	

Źródło: jak w tabeli 1.

81,5% przedsiębiorstw dużych wykazywało w 2017 r. zysk netto. Wśród małych przedsiębiorstw było to 79,3% przedsiębiorstw. Liczba firm wykazujących zysk netto wrosła w dużych przedsiębiorstwach o 4,4%. Ogółem w firmach nastąpił spadek firm z zyskiem o 1,44%. Podsumowując, udział firm eksportujących i wykazujących zysk netto korzystniej

prezentuje się w firmach dużych, zatrudniających powyżej 250 osób. Wydaje się jednak konieczne wzmocnienie dynamiki liczebności firm eksporterów i firm z zyskiem wśród firm małych, jak i dużych.

W analizowanym 2017 r. odnotowano wysoki przyrost aktywów obrotowych i aktywów trwałych w przedsiębiorstwach ogółem, odpowiednio o 8,4% i 4,3%. W całym badanym okresie dynamika majątku obrotowego i trwałego była dodatnia dla przedsiębiorstw ogółem i dużych firm, jedynie dla małych firm spadła wartość środków trwałych w 2016 r. o 2,6%.

W dużych przedsiębiorstwach aktywa obrotowe w 2017 r. wzrosły o 9,8% a aktywa trwałe o 4,7% .

Duży wzrost aktywów obrotowych i trwałych w całym sektorze przedsiębiorstw uzyskany jest dzięki wzrostowi w dużych przedsiębiorstwach. Z danych wynika również, że 6,9% przedsiębiorstw dużych posiada 55,4% aktywów obrotowych oraz 86,1% aktywów trwałych analizowanych przedsiębiorstw. 65 % małych firm prowadzących księgi rachunkowe posiada 17,3% aktywów obrotowych i 11,7% aktywów trwałych wszystkich firm prowadzących pełną księgowość.

Tabela 8

Aktywa trwałe (w mln PLN), struktura i dynamika w podziale wg wielkości przedsiębiorstwa

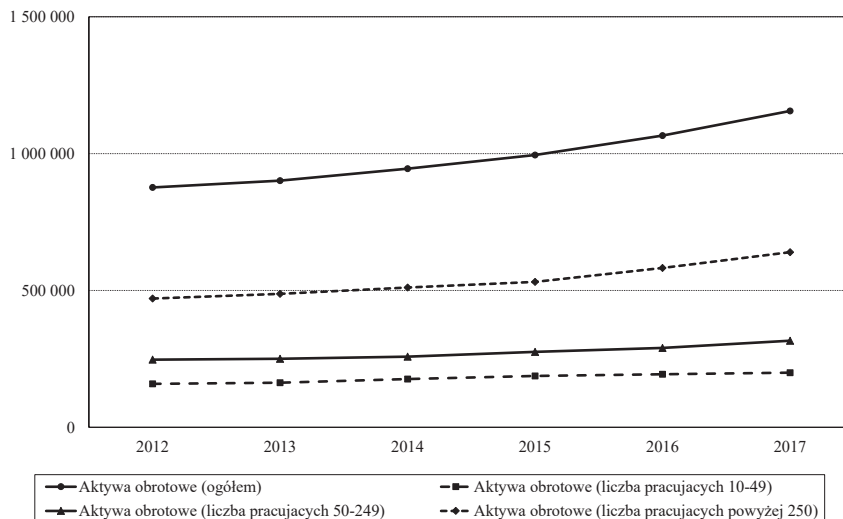
Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016
Aktywa trwałe	a - ogółem	1 346 511,5	1 437 411,4	1 528 201,8	1 627 125,0	1 672 950,8	1 744 698,9	1,0429
Struktura (w %)		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
Aktywa trwałe	b - liczba pracujących 10-49	163 356,4	168 481,7	191 324,0	204 192,8	198 876,4	204 858,7	1,0301
Struktura (w %)		12,1	11,7	12,5	12,5	11,9	11,7	
Aktywa trwałe	c - liczba pracujących 50-249	272 670,3	293 808,9	316 049,5	337 579,9	338 904,6	350 836,2	1,0352
Struktura (w %)		20,3	20,4	20,7	20,7	20,3	20,1	
Aktywa trwałe	d - liczba pracujących powyżej 250	910 484,8	975 120,8	1 020 828,4	1 085 352,3	1 135 169,8	1 189 004,0	1,0474
Struktura (w %)		67,6	67,8	66,8	66,7	67,9	68,1	

Źródło: jak w tabeli 1.

Tak duży udział aktywów trwałych i obrotowych w dużych firmach jest między innymi następstwem niskiej dynamiki inwestycyjnej w małych firmach i załamania się inwestycji we wszystkich rodzajach firm w 2016 r. Wyższa zaś dynamika inwestycyjna w 2017 r. może wynikać z niskiej bazy porównawczej nakładów inwestycyjnych w 2016 r. Gdybyśmy od-

Wykres 5

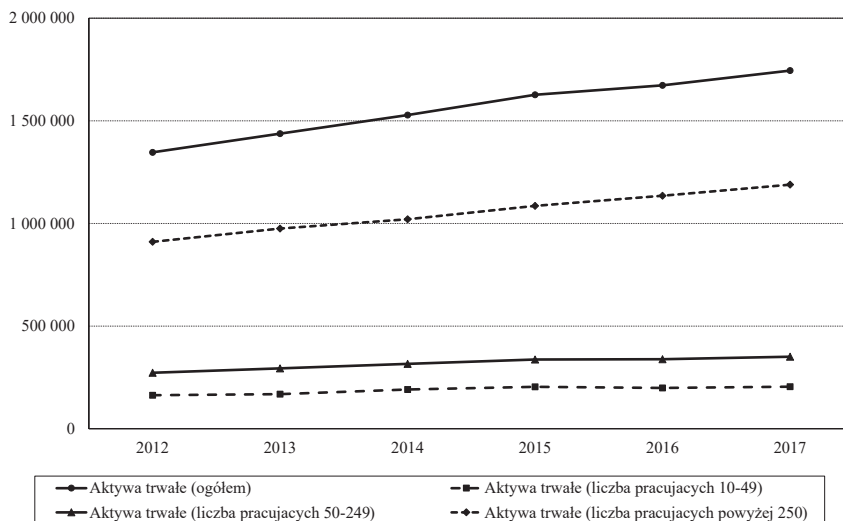
Aktywa obrotowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 7.

Wykres 6

Aktywa trwałe

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 8.

nieśli nakłady inwestycyjne w 2017 r. do poniesionych w 2015 r., to otrzymalibyśmy wynik ujemny w dynamice nakładów inwestycyjnych, dla przedsiębiorstw ogółem – 8,7% a dla przedsiębiorstw dużych – 7,5%.

Tabela 9

Nakłady inwestycyjne w firmach oraz ich dynamika w 2017 roku

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016
Nakłady inwestycyjne ogółem	a - ogółem	110 681,8	115 017,0	131 848,1	149 669,8	130 917,6	136 523,6	1,0428
Nakłady inwestycyjne ogółem	b - liczba pracujących 10-49	10 962,7	10 955,6	11 865,8	13 195,2	10 092,6	10 337,1	1,0242
Nakłady inwestycyjne ogółem	c - liczba pracujących 50-249	23 835,7	25 492,4	27 891,5	32 266,9	27 342,8	29 837,6	1,0912
Nakłady inwestycyjne ogółem	d - liczba pracujących powyżej 250	75 883,3	78 569,1	92 090,8	104 207,7	93 482,3	96 348,9	1,0307

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 10

Nakłady inwestycyjne na jedno przedsiębiorstwo w latach 2012-2017 w podziale według wielkości przedsiębiorstw

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2016/ 2015	2017/ 2016
Nakłady inwestycyjne ogółem na jedno przedsiębiorstwo	a - ogółem	2,218	2,303	2,593	2,941	2,555	2,703	0,87	1,06
Nakłady inwestycyjne ogółem na jedno przedsiębiorstwo	b - liczba pracujących 10-49	0,339	0,335	0,351	0,392	0,299	0,317	0,76	1,06
Nakłady inwestycyjne ogółem na jedno przedsiębiorstwo	c - liczba pracujących 50-249	1,646	1,802	2,006	2,313	1,934	2,076	0,84	1,07
Nakłady inwestycyjne ogółem na jedno przedsiębiorstwo	d - liczba pracujących powyżej 250	24,368	25,419	29,545	32,103	27,989	27,671	0,87	0,99

Źródło: jak w tabeli 1.

Dużą dysproporcję w nakładach inwestycyjnych widać też w nakładach inwestycyjnych na jedno przedsiębiorstwo. W dużych firmach po wzrostach nakładów na jedno przedsiębiorstwo w latach 2012-2015, wskaźnik ten zmalał w 2016 r. – spadek o 13% , w 2017 r. spadek o 1%. Jednak nakłady inwestycyjne na jedno przedsiębiorstwo w dużych przedsiębiorstwach wyniosły 27,6 mln zł a dla przedsiębiorstw ogółem 2,7 mln zł na jedno przedsiębiorstwo. Świadczy to o bardzo dużych dysproporcjach w nakładach inwestycyjnych pomiędzy małymi i dużymi przedsiębiorstwami i wobec powyższego o znacznie większych możliwościach rozwojowych i innowacyjnych dużych przedsiębiorstw.

Wyniki finansowe

W badanym okresie zanotowano wzrost dynamiki przychodów z całokształtu działalności dla wszystkich przedsiębiorstw badanych. Szczególnie wysoka dynamika wystąpiła w 2017 r., kiedy przychody wzrosły o 7,8%. W poprzednich latach dynamika przychodów z całokształtu działalności kształtowała się w granicach 0,6% do 3,4 %. Występowały także duże różnice w dynamice przychodów z całokształtu działalności w podsektorach sektora przedsiębiorstw. W małych przedsiębiorstwach dynamika przychodów w 2016 r. była bardzo niska, wyniosła 0,8%, a w 2017 r. była ujemna -0,5%. W dużych przedsiębiorstwach dynamika przychodów z całokształtu działalności była wysoka, w 2016 r. 5,4% i w 2017 r. 9,6%, czyli w ciągu roku wzrosła o 4,2 p.p. Należy także podkreślić, że 6,89% podmiotów gospodarczych dużych wypracowało 59,8% przychodów z całokształtu działalności (por. tabela 7 i 8).

Analizując dynamikę kosztów, należy brać pod uwagę dynamikę przychodów. Dobre wyniki przedsiębiorstwa uzyskują, gdy dynamika przychodów przewyższa dynamikę kosztów. W badanym okresie 2015 r. był rokiem, w którym dynamika przychodów zrównała się z dynamiką kosztów. Było to zauważalne w przedsiębiorstwach ogółem i przedsiębiorstwach dużych i średnich, a w małych firmach dynamika przychodów przewyższała dynamikę kosztów. Od 2016 r. zauważalna jest wyższa dynamika przychodów nad kosztami. Przy czym najwyższa różnica w dynamice przychodów nad kosztami występowała w 2016 r. i następnie w 2017 r. różnica ta zaczyna się zmniejszać dla przedsiębiorstw ogółem oraz dla dużych przedsiębiorstw. W małych przedsiębiorstwach w 2017 r. nastąpił spadek przychodów o 0,5% i spadek kosztów uzyskania przychodów o 0,7%. Zmiany te zaprezentowano w tabelach 11, 14 i 15, oraz na wykresie 7.

Wyniki finansowe ze sprzedaży produktów stanowią dla przedsiębiorstw wynik z działalności podstawowej. W 2017 r. zanotowano wysoką dynamikę tego wyniku, dla przedsiębiorstw ogółem wynik ten wzrósł o 5,3%, a dla przedsiębiorstw dużych wzrost wyniósł 7,9%.

Tabela 11
Przychody z całokształtu działalności (w mln PLN) oraz ich dynamika w przedsiębiorstwach ogółem oraz małych, średnich i dużych, w latach 2013-2017

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Przychody z całokształtu działalności	a - ogółem	2 827 683,6	2 843 726,7	2 920 069,8	3 017 976,2	3 121 454,4	3 363 908,5
Wsk. dynamiki rok poprzedni = 100			1,006	1,027	1,034	1,034	1,078
Przychody z całokształtu działalności	b - liczba pracujących 10-49	444 456,9	451 132,5	477 105,1	497 038,4	501 173,6	498 850,9
Wsk. dynamiki rok poprzedni = 100				1,015	1,058	1,042	1,008
Przychody z całokształtu działalności	c - liczba pracujących 50-249	746 866,4	734 320,3	755 591,0	780 466,1	785 913,8	853 992,0
Wsk. dynamiki rok poprzedni = 100				0,983	1,029	1,033	1,007
Przychody z całokształtu działalności	d - liczba pracujących powyżej 250	1 636 360,3	1 658 273,8	1 687 373,8	1 740 471,7	1 834 367,1	2 011 065,6
Wsk. dynamiki rok poprzedni = 100				1,013	1,018	1,031	1,054

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 12
Struktura przychodów z całokształtu działalności ogółem, w małych, średnich i dużych przedsiębiorstwach w latach 2012-2017

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Przychody z całokształtu działalności	a - ogółem	2 827 683,6	2 843 726,7	2 920 069,8	3 017 976,2	3 121 454,4	3 363 908,5
Struktura (w %)		100	100	100	100	100	100
Przychody z całokształtu działalności	b - liczba pracujących 10-49	444 456,9	451 132,5	477 105,1	497 038,4	501 173,6	498 850,9
Struktura (w %)		15,72	15,86	16,34	16,47	16,06	14,83
Przychody z całokształtu działalności	c - liczba pracujących 50-249	746 866,4	734 320,3	755 591,0	780 466,1	785 913,8	853 992,0
Struktura (w %)		26,41	25,82	25,88	25,86	25,18	25,39
Przychody z całokształtu działalności	d - liczba pracujących powyżej 250	1 636 360,3	1 658 273,8	1 687 373,8	1 740 471,7	1 834 367,1	2 011 065,6
Struktura (w %)		57,87	58,31	57,79	57,67	58,77	59,78

Źródło: jak w tabeli 1.

Dla porównania w małych firmach dynamika wyniosła 5,2%, natomiast w średnich przedsiębiorstwach była ona wyjątkowo niska, wzrost tylko o 0,7%. Trzeba jednak zaznaczyć, że dynamika ze sprzedaży produktów była wyższa w 2016 r. od notowanej w 2017 r.,

odpowiednio dla ogółu firm 11,6%, w dużych firmach 20,6%. A więc w 2017 r. nastąpiło zmniejszenie dynamiki wzrostu wyniku finansowego ze sprzedaży produktów.

Tabela 13**Przychody z całokształtu działalności na jedno przedsiębiorstwo w latach 2012-2017**

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016
Przychody z całokształtu działalności na jedno przedsiębiorstwo	a - ogółem	56,7	56,9	57,4	59,3	60,9	66,6	1,09
Przychody z całokształtu działalności na jedno przedsiębiorstwo	b - liczba pracujących 10-49	13,8	13,8	14,1	14,8	14,8	15,3	1,03
Przychody z całokształtu działalności na jedno przedsiębiorstwo	c - liczba pracujących 50-249	51,6	51,9	54,3	56,0	55,6	59,4	1,07
Przychody z całokształtu działalności na jedno przedsiębiorstwo	d - liczba pracujących powyżej 250	525,5	536,5	541,3	536,2	549,2	577,6	1,05

Źródło: jak w tabeli 1.

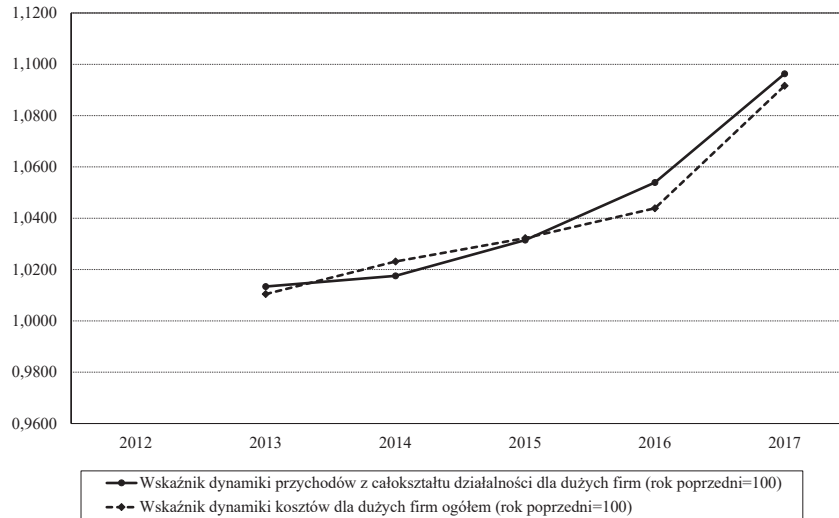
Tabela 14**Koszty uzyskania przychodów (w mln PLN) oraz ich dynamika w podziale na małe, średnie i duże przedsiębiorstwa, w latach 2013-2017**

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu	a - ogółem	2 707 118,1	2 716 860,6	2 792 419,6	2 884 629,3	2 964 029,5	3 186 626,4
Wsk. dynamiki rok poprzedni =100			1,004	1,028	1,033	1,028	1,075
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu	b - liczba pracujących 10-49	423 250,0	432 376,1	454 994,0	471 868,8	475 166,4	471 642,8
Wsk. dynamiki rok poprzedni =100			1,022	1,052	1,037	1,007	0,993
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu	c - liczba pracujących 50-249	721 029,7	705 321,5	721 746,6	744 962,0	747 869,4	814 422,0
Wsk. dynamiki rok poprzedni =100			0,978	1,023	1,032	1,004	1,089
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu	d - liczba pracujących powyżej 250	1 562 838,4	1 579 163,0	1 615 679,0	1 667 798,6	1 740 993,8	1 900 561,6
Wsk. dynamiki rok poprzedni =100			1,010	1,023	1,032	1,044	1,092

Źródło: patrz tabela 1.

Wykres 7

Dynamika przychodów i kosztów w dużych przedsiębiorstwach

Źródło: jak w wykresie 1.

Tabela 15

Dynamika przychodów a dynamika kosztów dla przedsiębiorstw ogółem i dla dużych przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
Wsk. dynamiki przychodów z całokształtu działalności ogółem rok poprzedni = 100	1,006	1,027	1,034	1,034	1,078
Wsk. dynamiki kosztów ogółem rok poprzedni = 100	1,004	1,028	1,033	1,028	1,075
Wsk. dynamiki przychodów z całokształtu działalności dla dużych firm rok poprzedni = 100	1,0134	1,0175	1,0315	1,0539	1,0963
Wsk. dynamiki kosztów dla dużych firm ogółem rok poprzedni = 100	1,0104	1,0231	1,0323	1,0439	1,0917

Źródło: jak w tabeli 1.

W 2017 r. wysoką dynamikę osiągnięto w przyroście zysku brutto i zysku netto (patrz tabele 17 i 18). Zysk brutto wzrósł dla przedsiębiorstw ogółem o 8,2%, w dużych przedsiębiorstwach nastąpił przyrost zysku brutto o 13,5%, zysk netto ogółem wzrósł o 7,5%, a w przedsiębiorstwach dużych o 12,6%. Przedsiębiorstwa duże wypracowały 59,1% zysku netto przedsiębiorstw ogółem. Przedsiębiorstwa małe 17,2% zysku netto ogółem, a przedsiębiorstwa średnie 23,6% zysku netto ogółem dla przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe (patrz tabela 19).

Tabela 16

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów oraz jego dynamika

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wynik finansowy ze sprzedaży produktów	a - ogółem	115 924,2	117 004,0	126 347,0	134 668,8	150 375,9	158 283,1
Wsk. dynamiki rok poprzedni = 100			1,0093	1,0799	1,0659	1,1166	1,0526
Wynik finansowy ze sprzedaży produktów	b - liczba pracujących 10-49	16 809,8	17 651,6	20 884,3	23 980,5	23 240,7	23 537,6
Wsk. dynamiki rok poprzedni = 100			1,0501	1,1831	1,1483	0,9691	1,0128
Wynik finansowy ze sprzedaży produktów	c - liczba pracujących 50-249	23 800,9	25 464,8	31 084,5	33 271,7	33 711,9	33 944,9
Wsk. dynamiki rok poprzedni = 100			1,0699	1,2207	1,0704	1,0132	1,0069
Wynik finansowy ze sprzedaży produktów	d - liczba pracujących powyżej 250	75 313,6	73 887,6	74 378,2	77 416,6	93 423,2	100 800,6
Wsk. dynamiki rok poprzedni = 100			0,9811	1,0066	1,0409	1,2068	1,0790

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 17

Zysk brutto (w mln PLN) oraz dynamika zysku brutto w 2017 r. dla małych, średnich i dużych przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw ogółem

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016
Zysk brutto	a - ogółem	150 535,3	153 112,8	160 591,2	170 114,8	187 218,0	202 575,2	1,0820
Zysk brutto	b - liczba pracujących 10-49	27 000,9	25 064,2	28 239,2	31 641,2	32 380,2	33 853,9	1,0455
Zysk brutto	c - liczba pracujących 50-249	33 874,8	36 016,0	40 674,6	43 235,4	47 638,8	47 085,1	0,9884
Zysk brutto	d - liczba pracujących powyżej 250	89 659,5	92 032,6	91 677,4	95 238,2	107 199,0	121 636,2	1,1347

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 18

Zysk netto (w mln PLN) oraz dynamika zysku netto w latach 2013-2017 r. dla małych, średnich i dużych przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw ogółem

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016
Zysk netto	a - ogółem	129 350,1	133 346,9	140 644,7	148 766,2	163 350,8	175 534,4	1,0746
Wsk. dynamiki rok poprzedni =100			1,0309	1,0547	1,0577	1,0980	1,0746	
Zysk netto	b - liczba pracujących 10-49	23 912,7	22 299,4	25 098,7	28 281,0	28 953,6	30 244,3	1,0446
Wsk. dynamiki rok poprzedni =100				0,9325	1,1255	1,1268	1,0238	1,0446
Zysk netto	c - liczba pracujących 50-249	29 526,5	31 468,2	35 901,9	38 051,5	42 205,1	41 488,0	0,9830
Wsk. dynamiki rok poprzedni =100				1,0658	1,1409	1,0599	1,1092	0,9830
Zysk netto	d - liczba pracujących powyżej 250	75 910,9	79 579,3	79 644,1	82 433,7	92 192,1	103 802,2	1,1259
Wsk. dynamiki rok poprzedni =100				1,0483	1,0008	1,0350	1,1184	1,1259

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 19

Zysk netto oraz jego struktura w podziale na wielkość przedsiębiorstwa i wskaźnik dynamiki, w 2017 r.

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016
Zysk netto	a - ogółem	129 350,1	133 346,9	140 644,7	148 766,2	163 350,8	175 534,4	1,0746
Struktura w %			100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Zysk netto	b - liczba pracujących 10-49	23 912,7	22 299,4	25 098,7	28 281,0	28 953,6	30 244,3	1,0446
Struktura w %			18,5	16,7	17,8	19,0	17,7	17,2
Zysk netto	c - liczba pracujących 50-249	29 526,5	31 468,2	35 901,9	38 051,5	42 205,1	41 488,0	0,9830
Struktura w %			22,8	23,6	25,5	25,6	25,8	23,6
Zysk netto	d - liczba pracujących powyżej 250	75 910,9	79 579,3	79 644,1	82 433,7	92 192,1	103 802,2	1,1259
Struktura w %			58,7	59,7	56,6	55,4	56,4	59,1

Źródło: jak w tabeli 1.

Efektywność

Efektywność mierzona jest wieloma wskaźnikami: wydajnością i rentownością pracy, wskaźnikiem poziomu kosztów w przychodach (im niższy wskaźnik tym lepiej), wskaźnika-

mi rentowności, na które duży wpływ mają dynamiki wyników finansowych. Wskaźników rentowności jest bardzo wiele. Można wymienić rentowności sprzedaży brutto, rentowności obrotu brutto i netto, rentowności aktywów.

Tabela 20

Wydatność pracy w przedsiębiorstwach ogółem oraz w małych, średnich i dużych, (w mln PLN na jednego pracującego)

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016
Przychody z całokształtu działalności na jednego pracującego	a - ogółem	0,590	0,589	0,589	0,595	0,596	0,626	1,05
Przychody z całokształtu działalności na jednego pracującego	b - liczba pracujących 10-49	0,591	0,596	0,605	0,622	0,620	0,645	1,04
Przychody z całokształtu działalności na jednego pracującego	c - liczba pracujących 50-249	0,505	0,501	0,509	0,520	0,514	0,549	1,07
Przychody z całokształtu działalności na jednego pracującego	d - liczba pracujących powyżej 250	0,639	0,636	0,629	0,628	0,633	0,661	1,04

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 21

Zysk netto/liczba pracujących, rentowność pracy (w mln PLN na jednego zatrudnionego) w latach 2012-2017 oraz wskaźnik dynamiki w 2017 r.

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016
Zysk netto na jednego pracującego	a - ogółem	0,027	0,028	0,028	0,029	0,031	0,033	1,05
Zysk netto na jednego pracującego	b - liczba pracujących 10-49	0,032	0,029	0,032	0,035	0,036	0,039	1,09
Zysk netto na jednego pracującego	c - liczba pracujących 50-249	0,020	0,021	0,024	0,025	0,028	0,027	0,97
Zysk netto na jednego pracującego	d - liczba pracujących powyżej 250	0,030	0,031	0,030	0,030	0,032	0,034	1,07

Źródło: jak w tabeli 1.

Analizując, wskaźniki wydajności pracy i rentowności pracy można zauważyć stosunkowo niewielkie różnice w tych wskaźnikach pomiędzy wskaźnikami dla dużych przedsiębiorstw i dla przedsiębiorstw ogółem. Poza tym wydajność pracy liczona jako stosunek przychodów z całokształtu działalności na jednego pracującego w 2017 r. rośnie w dużych przedsiębiorstwach o 4%, trochę więcej w średnich firmach o 7% i na takim samym poziomie w małych firmach o 4% (tabela 16). Wskaźniki rentowności pracy kształtują się na podobnym poziomie dla przedsiębiorstw dużych i dla przedsiębiorstw ogółem. Rentowność pracy wzrosła w 2017 r. o 7%, a dla ogółu przedsiębiorstw nastąpił wzrost rentowności pracy o 5% (tabela 17).

Tabela 22**Wskaźnik poziomu kosztów (w %)**

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016
Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności	a - ogółem	95,7	95,5	95,6	95,6	95,0	94,7	-0,3
Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności	b - liczba pracujących 10-49	95,2	95,8	95,4	94,9	94,8	94,5	-0,3
Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności	c - liczba pracujących 50-249	96,5	96,1	95,5	95,5	95,2	95,4	0,2
Wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności	d - liczba pracujących powyżej 250	95,5	95,2	95,8	95,8	94,9	94,5	-0,4

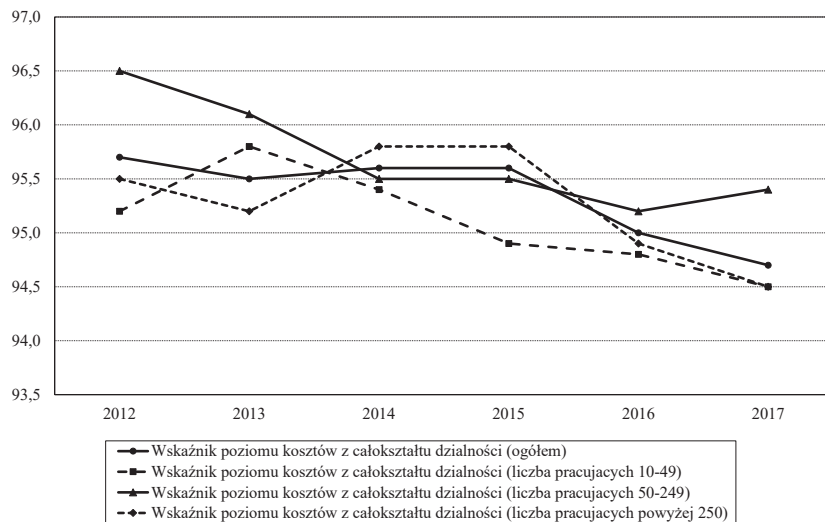
Źródło: jak w tabeli 1.

Wskaźnik poziomu kosztów kształtuje się na wyjątkowo korzystnym poziomie. Dla przedsiębiorstw dużych spadł o 0,4 p.p. i kształtuje się na niższym poziomie niż dla ogółu przedsiębiorstw i na takim samym poziomie jak dla przedsiębiorstw małych. Na wykresie 8 widać jak w latach 2012-2017 wskaźnik ten ulegał obniżeniu z roku na rok. Wskaźnik ten uzasadnia także wzrost rentowności obrotu brutto i netto oraz rentowności aktywów. Wskaźnik rentowności aktywów został oszacowany na podstawie danych o wartości aktywów trwałych i aktywów obrotowych, określając relację zysku netto do sumy aktywów obrotowych i aktywów trwałych.

Dokonując oceny rentowności w dużych przedsiębiorstwach: rentowności sprzedaży (5,2%), rentowności obrotu brutto (5,5%), rentowności obrotu netto (4,6%) można stwierdzić, że rentowności uzyskiwane przez duże przedsiębiorstwa w 2017 r. kształtowały się na najwyższych poziomach. Rentowność zaś aktywów trwałych i aktywów ogółem dużych przedsiębiorstw była w 2017 r. na niższym poziomie niż uzyskiwana przez małe i średnie przedsiębiorstwa z uwagi na wyższy wzrost majątku przedsiębiorstw dużych (tabela 19-23).

Wykres 8

Wskaźnik poziomu kosztów (w %)

Źródło: jak w wykresie 1.

Tabela 23

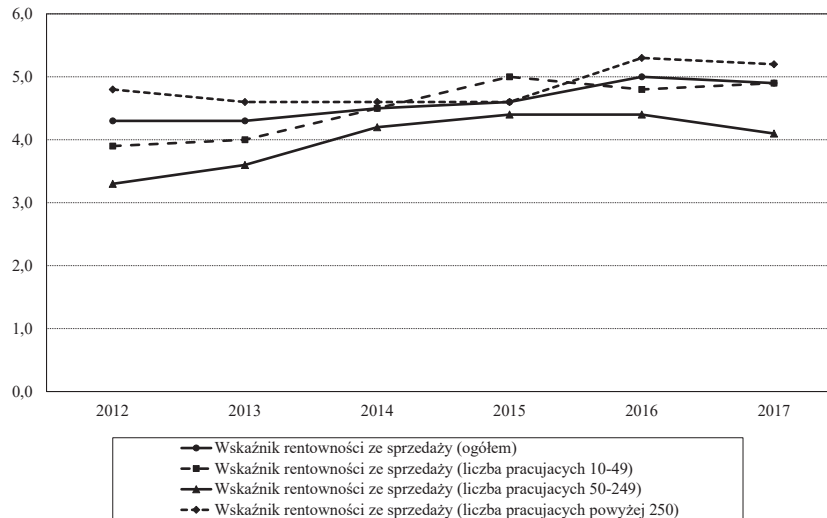
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto = wynik finansowy ze sprzedaży/przychody netto ze sprzedaży (w %) oraz zmiana wskaźnika w 2017 r. (w p.p.)

v		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto	a - ogółem	4,3	4,3	4,5	4,6	5,0	4,9	-0,1
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto	b - liczba pracujących 10-49	3,9	4,0	4,5	5,0	4,8	4,9	0,1
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto	c - liczba pracujących 50-249	3,3	3,6	4,2	4,4	4,4	4,1	-0,3
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto	d - liczba pracujących powyżej 250	4,8	4,6	4,6	4,6	5,3	5,2	-0,1

Źródło: jak w tabeli 1.

Wykres 9

Wskaźniki rentowności ze sprzedaży

Źródło: jak w wykresie 1.

Tabela 24a

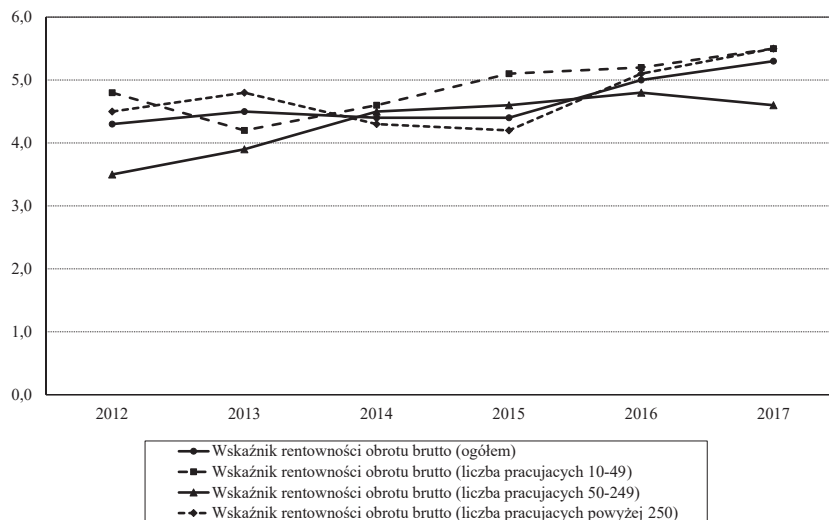
Wskaźnik rentowności obrotu brutto = wynik finansowy brutto/przychody ogółem (w %) oraz zmiana wskaźnika (w p.p.)

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	a - ogółem	4,3	4,5	4,4	4,4	5,0	5,3	0,3
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	b - liczba pracujących 10-49	4,8	4,2	4,6	5,1	5,2	5,5	0,3
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	c - liczba pracujących 50-249	3,5	3,9	4,5	4,6	4,8	4,6	-0,2
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	d - liczba pracujących powyżej 250	4,5	4,8	4,3	4,2	5,1	5,5	0,4

Źródło: jak w tabeli 1.

Wykres 10

Wskaźniki rentowności obrotu brutto

Źródło: jak w wykresie 1.

Tabela 24b

Wskaźnik rentowności obrotu netto = wynik finansowy netto/przychody ogółem (w %)

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016
Wskaźnik rentowności obrotu netto	a - ogółem	3,5	3,8	3,7	3,8	4,3	4,5	0,2
Wskaźnik rentowności obrotu netto	b - liczba pracujących 10-49	4,0	3,6	4,0	4,4	4,5	4,7	0,2
Wskaźnik rentowności obrotu netto	c - liczba pracujących 50-249	2,9	3,3	3,9	3,9	4,2	4,0	-0,2
Wskaźnik rentowności obrotu netto	d - liczba pracujących powyżej 250	3,7	4,1	3,6	3,5	4,3	4,6	0,3

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 25**Rentowność aktywów (w %)**

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Zysk netto/aktywa	a - ogółem	5,8	5,7	5,7	5,7	6,0	6,1
Zysk netto/aktywa	b - liczba pracujących 10-49	7,4	6,7	6,8	7,2	7,4	7,5
Zysk netto/aktywa	c - liczba pracujących 50-249	5,7	5,8	6,3	6,2	6,7	6,2
Zysk netto/aktywa	d - liczba pracujących powyżej 250	5,5	5,4	5,2	5,1	5,4	5,7

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 26**Rentowność aktywów trwałych (w %)**

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Zysk netto/aktywa trwałe	a - ogółem	9,6	9,3	9,2	9,1	9,8	10,1
Zysk netto/aktywa trwałe	b - liczba pracujących 10-49	14,6	13,2	13,1	13,9	14,6	14,8
Zysk netto/aktywa trwałe	c - liczba pracujących 50-249	10,8	10,7	11,4	11,3	12,5	11,8
Zysk netto/aktywa trwałe	d - liczba pracujących powyżej 250	8,3	8,2	7,8	7,6	8,1	8,7

Źródło: jak w tabeli 1.

Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo finansowe przedsiębiorstw określa się przede wszystkim na podstawie oceny:

- płynności finansowej I, II i III stopnia,
- kapitału pracującego, jego dynamiki,
- zadłużenia przedsiębiorstw
- rotacji zapasów i rotacji należności
- Złoty i srebrny reguł finansowania
- Zmienności wyników finansowych i rentowności

Biorąc pod uwagę płynność finansową I i II stopnia to przedsiębiorstwa ogółem oraz w podziale na podsektory według wielkości osiągają dobre wskaźniki płynności szybkiej i płynności kasowej. Płynność bieżąca dla dużych przedsiębiorstw kształtuje się na dolnej granicy dopuszczalnej normy, natomiast małe firmy wykazują nadpłynność. Warto odnotować, że płynność w dużych firmach polepszyła się w stosunku do roku poprzedniego dla płynności II i III stopnia (por. tabela 27, 28 i wykres 11).

Kapitał pracujących w polskich przedsiębiorstwach prowadzących pełną księgowość jest dodatni oraz znacznie wzrasta zarówno w wielkościach dla całego sektora jak też w wartościach przypadających na jedno przedsiębiorstwo w dużych, średnich i małych firmach. Świadczy to o rozwoju przedsiębiorstw, o poszerzaniu ich działalności (por. tabela 29 i 30). Kapitał pracujący w dużych przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 250 osób jest znacznie wyższy niż dla przedsiębiorstw ogółem i jego tempo wzrostu jest także najwyższe dla kapitału pracującego obliczonego dla całej badanej zbiorowości i wynosiło ponad 13% w 2017 r. Dla kapitału pracującego obliczonego na jedno przedsiębiorstwo dynamika ogółem jest wyższa niż dla przedsiębiorstw dużych. Wynika to przede wszystkim ze spadku liczebności małych firm.

Wskaźnik zadłużenia zaprezentowany w tabeli 31 prezentuje wskaźnik ogólnego zadłużenia jako relacji zobowiązań i rezerw na zobowiązania do aktywów ogółem. Z danych w tabeli wynika, że przedsiębiorstwa nie są nadmiernie zadłużone, że prowadzą w bezpieczny sposób swoje działalności biznesowe. Omawiany wskaźnik nie przekracza 50%.

W tabeli 32 i 33 przedstawiono wskaźniki rotacji zapasów i należności w dniach wyliczonych jako relację przeciętnych zapasów na koniec roku do przychodów ze sprzedaży produktów razy 360 dni oraz relacji przeciętnego poziomu należności do sprzedaży produktów razy 360 dni. Otrzymane wskaźniki nie powinny być za wysokie, ponieważ wtedy oznacza to, że okres odnowienia zapasów jest dość długi i może to powodować wzrost kosztów utrzymania zapasów, co wynika z braku polityki efektywnego zarządzania zapasami oraz okres zamiany należności na przychody ze sprzedaży jest wydłużony, co może skutkować utratą płynności w przedsiębiorstwie. Zbyt niskie zaś omawiane wskaźniki rotacji należności mogą oznaczać brak polityki zarządzania należnościami, ograniczania możliwości zwiększenia sprzedaży i zdobywania nowych kontrahentów a niskie wskaźniki rotacji zapasów mogą wpływać na wzrost kosztów odnowienia zapasów, co może wywołać zagrożenie utrzymania ciągłości produkcji i sprzedaży, co również świadczy o braku polityki optymalnego zarządzania zapasami. Obliczone wskaźniki rotacji zapasów świadczą o kształtowaniu tych wskaźników na odpowiednim, bezpiecznym poziomie. Wskaźniki dla dużych firm kształtują się na najniższym poziomie w porównaniu do pozostałych przedsiębiorstw, lekko rosną i kształtują się w badanym okresie na poziomie od 29,8 do 30,3 dni. Wskaźniki rotacji należności kształtowały się na wyższym poziomie i także rosły w badanym okresie, w dużych przedsiębior-

stwach wynosiły od 46,4 do 48,0 dni. Dla porównania w małych przedsiębiorstwach wskaźnik ten wynosił w 2017 r. 66,0 dni, co może świadczyć o pewnych opóźnieniach w regulowaniu należności w małych firmach i słabszej pozycji w odzyskiwaniu należności w porównaniu do dużych firm.

Tabela 27

Wskaźniki płynności finansowej I stopnia – płynności kasowej

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia	a - ogółem	34,7	35,9	39,3	39,0	38,9	39,2	0,3
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia	b - liczba pracujących 10-49	37,8	40,6	41,2	42,4	39,3	43,2	3,9
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia	c - liczba pracujących 50-249	32,5	34,6	36,2	39,7	37,9	36,3	-1,6
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia	d - liczba pracujących powyżej 250	34,9	35,2	40,2	37,7	39,2	39,4	0,2

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 28

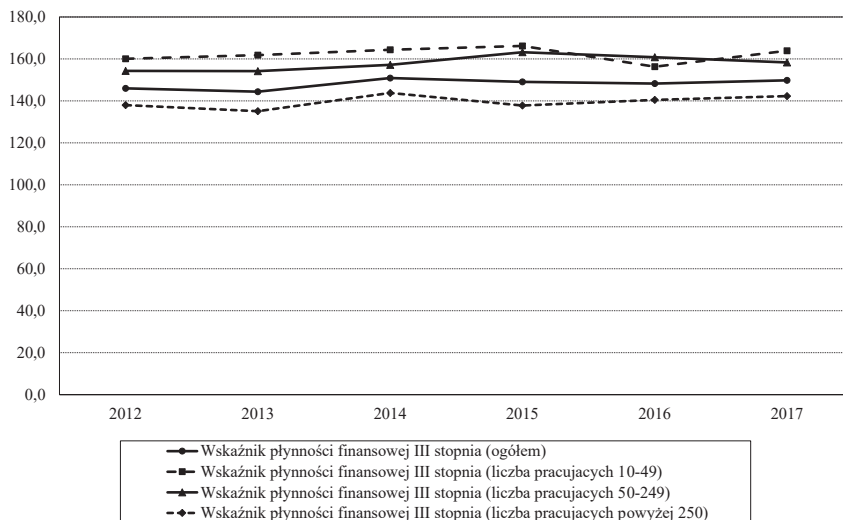
Wskaźniki płynności finansowej II stopnia – płynności przyspieszonej

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia	a - ogółem	99,5	99,4	104,5	103,4	103,4	104,5	1,1
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia	b - liczba pracujących 10-49	110,1	112,9	113,9	115,3	110,2	116,4	6,2
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia	c - liczba pracujących 50-249	104,3	104,0	106,2	111,9	109,6	107,5	-2,1
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia	d - liczba pracujących powyżej 250	94,2	93,6	100,8	96,2	98,7	99,9	1,2

Źródło: jak w tabeli 1.

Wykres 11

Wskaźniki płynności finansowej III stopnia – płynności bieżącej

Źródło: jak w wykresie 1.

Tabela 29

Kapitał pracujący w przedsiębiorstwach (w mln PLN) oraz jego wskaźnik dynamiki w 2017 r.

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016
Aktywa obrotowe -zobowiązania krótkoterminowe	a - ogółem	276 098,6	277 135,0	318 607,5	327 454,1	347 137,3	384 475,6	1,1076
Aktywa obrotowe -zobowiązania krótkoterminowe	b - liczba pracujących 10-49	59 600,1	62 311,6	69 077,9	74 807,8	69 810,8	77 871,4	1,1155
Aktywa obrotowe -zobowiązania krótkoterminowe	c - liczba pracujących 50-249	86 958,6	88 060,9	93 932,9	106 842,3	109 627,6	116 527,0	1,0629
Aktywa obrotowe -zobowiązania krótkoterminowe	d - liczba pracujących powyżej 250	129 540,0	126 762,5	155 596,7	145 804,1	167 699,0	190 077,2	1,1334

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 30**Kapitał pracujący na jedno przedsiębiorstwo (w mln PLN) oraz wskaźnik dynamiki w 2017 r.**

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/ 2016
Aktywa obrotowe -zobowiązania krótkoterminowe)/liczba przedsiębiorstw	a - ogółem	5,5	5,6	6,3	6,4	6,8	7,6	1,1236
Aktywa obrotowe -zobowiązania krótkoterminowe)/liczba przedsiębiorstw	b - liczba pracujących 10-49	1,8	1,9	2,0	2,2	2,1	2,4	1,1531
Aktywa obrotowe -zobowiązania krótkoterminowe)/liczba przedsiębiorstw	c - liczba pracujących 50-249	6,0	6,2	6,8	7,7	7,8	8,1	1,0460
Aktywa obrotowe -zobowiązania krótkoterminowe)/liczba przedsiębiorstw	d - liczba pracujących powyżej 250	41,6	41,0	49,9	44,9	50,2	54,6	1,0872

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 31**Finansowanie aktywów kapitałami obcymi – wskaźnik zadłużenia w razach**

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Zobowiązania i rezerwy/(aktywa trwałe + aktywa obrotowe)	a - ogółem	0,49	0,49	0,49	0,49	0,50	0,50
Zobowiązania i rezerwy/(aktywa trwałe + aktywa obrotowe)	b - liczba pracujących 10-49	0,52	0,51	0,51	0,51	0,51	0,50
Zobowiązania i rezerwy/(aktywa trwałe + aktywa obrotowe)	c - liczba pracujących 50-249	0,51	0,50	0,50	0,49	0,50	0,50
Zobowiązania i rezerwy/(aktywa trwałe + aktywa obrotowe)	d - liczba pracujących powyżej 250	0,47	0,48	0,48	0,49	0,50	0,50

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 32**Rotacja zapasów w dniach**

Wyszczególnienie		2013	2014	2015	2016	2017
Przeciętne zapasy/przychody ze sprzedaży produktów*360	a - ogółem	32,9	32,9	33,1	33,9	33,8
Przeciętne zapasy/przychody ze sprzedaży produktów*360	b - liczba pracujących 10-49	37,8	37,1	38,4	39,1	39,4
Przeciętne zapasy/przychody ze sprzedaży produktów*360	c - liczba pracujących 50-249	37,0	36,6	36,7	38,9	38,7
Przeciętne zapasy/przychody ze sprzedaży produktów*360	d - liczba pracujących powyżej 250	29,8	30,0	30,0	30,3	30,3

Źródło: jak w tabeli 1.

Tabela 33**Wskaźnik cyklu inkasa należności w dniach**

Wyszczególnienie		2013	2014	2015	2016	2017
Przeciętne należności krótkoterminowe/ przychody ze sprzedaży produktów*360	a - ogółem	51,4	51,3	51,5	53,2	53,5
Przeciętne należności krótkoterminowe/ przychody ze sprzedaży produktów*360	b - liczba pracujących 10 -49	59,4	58,5	59,8	63,0	66,0
Przeciętne należności krótkoterminowe/ przychody ze sprzedaży produktów*360	c - liczba pracujących 50-249	57,6	55,8	56,2	59,5	59,0
Przeciętne należności krótkoterminowe/ przychody ze sprzedaży produktów*360	d - liczba pracujących powyżej 250	46,4	47,2	47,1	47,8	48,0

Źródło: jak w tabeli 1.

Dla pełniejszej oceny sytuacji finansowej przedsiębiorstw w Polsce dokonano porównania wyników i wskaźników uzyskiwanych w całym sektorze ogółem i w podziale według wielkości dla przedsiębiorstw ogółem i oddzielnie dla przedsiębiorstw z większościovym kapitałem zagranicznym. Przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym w 2017 r. stanowiły 37% wszystkich dużych przedsiębiorstw, zatrudniających powyżej 250 osób. Wśród tych jednostek dużych 38% stanowiły jednostki z zyskiem netto i w przedsiębiorstwach tych było zatrudnionych 45% wszystkich pracowników dużych firm. Przedsiębiorstwa duże z kapitałem zagranicznym w 83% były to firmy wypracowujące zysk netto oraz 49% przychodów z całokształtu działalności dużych firm. W małych i średnich przedsiębiorstwach pod wzglę-

dem liczebności przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym stanowiły odpowiednio 10,4% i 16,9%. Uzyskiwane wskaźniki w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym i dla całej zbiorowości przedstawiono w tabeli 34.

Z danych tych wynika, że wskaźnik poziomu kosztów dla przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym kształtował się na podobnym poziomie dla wszystkich firm według wielkości (ok 95,2%) i na wyższym poziomie niż dla podmiotów bez podziału na pochodzenie kapitału, dla dużych firm 94,5% (ogółem 94,7%) i w związku z tym wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto w dużych przedsiębiorstwach dla przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym były niższe od wskaźników dla ogółu przedsiębiorstw (bez podziału na pochodzenie kapitału). Na przykład wskaźnik rentowności obrotu netto dla dużych firm ogółem wynosił 4,6% a dla firm z kapitałem zagranicznym 4,0%. (por. *Wyniki finansowe podmiotów...* 2018, tabela 16, tabela 32 oraz s.32)

Tabela 34

Podstawowe dane dotyczące podmiotów gospodarczych ogółem oraz z większościami udziałem kapitału zagranicznego w 2017 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem			
		razem	liczba pracujących		
			10-49	50-249	250 i więcej
1	Wskaźnik poziomu kosztów w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego	95,2	95,2	95,1	95,2
	Wsk. poziomu kosztów w podmiotach ogółem	94,7	94,5	95,4	94,5
2	Wskaźnik rentowności sprzedaży w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego	5,1	4,6	4,5	5,4
	Wsk. Rentowności sprzedaży w podmiotach ogółem	4,9	4,9	4,1	5,2
3	Wskaźnik rentowności obrotu brutto w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego	4,8	4,8	4,9	4,8
	Wsk. rentowności obrotu brutto w podmiotach ogółem	5,3	5,5	4,0	5,5
4	Wskaźnik rentowności obrotu netto w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego	4,0	3,7	4,1	4,0
	Wsk. rentowności obrotu netto w podmiotach ogółem	4,5	4,7	4,0	4,6

Źródło: *Wyniki finansowe podmiotów...* (2018, tab. 1 i tab. 16).

Podsumowując, przedsiębiorstwa ogółem odnotowały poprawę sytuacji finansowej w 2017 r. w relacji do 2016 r. Szczególnie duże przedsiębiorstwa odnotowały wyraźną poprawę swojej pozycji finansowej.

Wzrost przedsiębiorstw

Liczba jednostek

1. Liczba jednostek dużych wzrosła o 142 jednostki, tj. o 4,3%, dla firm ogółem spadła o 732 jednostki, tj. o 1,4%.
2. Zwiększył się udział dużych przedsiębiorstw z 6,52% do 6,89% w populacji przedsiębiorstw ogółem prowadzących księgi rachunkowe.

Liczba pracujących

1. Liczba pracujących wzrosła w dużych firmach o 145 595, tj. o 5%, ogółem dla firm nastąpił wzrost o 135 850, tj. o 2,6%.
2. Zwiększył się udział pracujących w dużych firmach z 55,3% do 56,65%.

Liczba przedsiębiorstw z zyskiem netto

1. 81,5% dużych firm wykazywało zysk netto.
2. Zwiększyła się liczba firm z zyskiem netto, w dużych firmach o 4,3%, dla firm ogółem nastąpił spadek przedsiębiorstw z zyskiem o 1,44%.

Liczba firm ze sprzedażą na eksport

1. Wzrosła liczba firm wykazujących sprzedaż na eksport o 3,8 % wśród firm dużych i o 0,2% wśród firm ogółem.

Dynamika aktywów obrotowych i trwałych

1. Dynamika aktywów obrotowych w dużych firmach była wyższa niż w przedsiębiorstwach ogółem i wyniosła 9,9%, w firmach ogółem 8,4%.
2. Zwiększył się udział aktywów obrotowych dużych firm do 55,4%.
3. Aktywa trwałe wzrosły o 4,7% w dużych firmach i o 4,3% w przedsiębiorstwach ogółem.

Nakłady inwestycyjne

1. Nakłady inwestycyjne wzrosły w 2017 r. w dużych firmach o 3%, jednak najwięcej w średnich firmach aż o 9,1%.
2. Po dużych spadkach nakładów inwestycyjnych w 2016 r. we wszystkich typach firm według wielkości, w 2017 r. nastąpił wzrost nakładów inwestycyjnych ogółem o 4,3%.
3. Nakłady inwestycyjne na jedno przedsiębiorstwo wzrosły o 6%.
4. Dla dużych firm wzrost wyniósł jednak mniej, bo tylko 3%, a nakłady na jedno przedsiębiorstwo spadły o 1%.

Wyniki finansowe

Przychody z całokształtu działalności

1. W 2017 r. nastąpił duży wzrost przychodów z całokształtu działalności o 9,6% w dużych firmach i o 7,8% w przedsiębiorstwach ogółem.
2. Udział przychodów z całokształtu działalności dla dużych firm wzrósł z 58,7% do 59,78%.
3. Wzrosły przychody na jedno przedsiębiorstwo w dużych firmach o 5% a dla firm ogółem o 9%.

Koszty uzyskania przychodów

1. Dynamika kosztów uzyskania przychodów dla dużych firm (9,2%) była niższa niż dynamika przychodów z całokształtu działalności (9,6%) o 0,46 p.p.
2. Dla firm ogółem ta różnica wyniosła 0,3 p.p.

Zysk netto

1. Uzyskano wyjątkowo wysoki przyrost zysku netto, w dużych firmach wzrósł on w 2017 r. o 12,3%, dla firm ogółem wzrost o 7,4%.
2. Udział dużych firm w zysku netto wzrósł z 56,4% do 59,1%.

Efektywność

Wydajność pracy i rentowność pracy

1. Zwiększyła się wydajność pracy i rentowność pracy dla dużych firmach odpowiednio o 4% i o 7%.
2. W firmach ogółem ten wzrost wyniósł 5%.

Wskaźnik poziomu kosztów

1. Wskaźnik poziomu kosztów w dużych firmach ukształtował się na wyjątkowo niskim poziomie 94,5%, mimo wzrostu kosztów w wielu branżach, dla firm ogółem poziom kosztów wynosił 94,7%, tj. na poziomie niższym niż dla średnich firm 95,4% i na takim samym poziomie jak dla małych firm.

Wskaźnik rentowności sprzedaży

1. Dla dużych firm wskaźnik rentowności sprzedaży uległ niewielkiemu obniżeniu, pozostając na wysokim poziomie 5,2% (dla ogółu firm 4,9%)

Rentowność obrotu netto

1. Wskaźnik rentowności obrotu netto wzrósł dla dużych firm z 4,3% do 4,6%, a dla firm ogółem z 4,3% do 4,5%.

Rentowność aktywów

1. Rentowność aktywów oszacowano na poziomie 5,7% dla dużych firm i 6,1% dla firm ogółem.

Bezpieczeństwo

Płynność finansowa

1. Utrzymywał się wysoki poziom płynności, szczególnie dla małych firm występowała nadpłynność.
2. Duże firmy utrzymywały płynność na niezmiennym poziomie zgodnie z normami płynności. Wskaźniki płynności dla dużych firm ulegały niewielkim wzrostom.
3. Według wyników badań NBP (*Szybki monitoring NBP... 2018*, s. 20) w IV kw. 2017 r. spadł odsetek przedsiębiorstw odczuwających bezpieczeństwo finansowe, ale wskaźniki płynności w 2017 r. utrzymywały się na bezpiecznym poziomie.

Kapitał pracujący

1. Kapitał pracujący był dodatni dla wszystkich rodzajów firm i uległ zwiększeniu, co świadczy o ostrożnym prowadzeniu biznesu i również zachowaniu płynności.

Wskaźnik zadłużenia

1. Aktywa finansowane były kapitałami obcymi w dopuszczalnych granicach, nie przekraczając 50% aktywów. Dane z *Szybkiego Monitoringu NBP (2018)* wskazują na zwiększenie popytu na kredyt, ale także na zmniejszenie zaakceptowanych wniosków o kredyt z uwagi na brak zdolności kredytowej firm.

Rotacja zapasów w dniach

1. Rotacja zapasów w dniach dla dużych firm utrzymywała się na niezmiennym poziomie 30 dni, a dla firm ogółem wahała się od 33 do 34 dni

Cykl inkasa należności

1. Wskaźnik inkasa należności dla dużych firm wynosił 46 dni i był to wskaźnik niższy niż dla ogółu firm 53,5 dni, w obu przypadkach poziom wskaźników był bezpieczny.
2. Nieco wydłużony cykl inkasa należności wystąpił dla małych firm 66 dni.

Upadłości i restrukturyzacje

1. Według danych firmy windykacyjnej Coface (*Raport Coface 2018a*, s. 1, s.8). Liczba upadłości i restrukturyzacji wyniosła 885 firm i było to więcej o 16% niż w 2016 r. na skutek zwiększenia upadłości o 125 firm. Jednocześnie w *Raporcie* zaznacza się, że najmniejszą grupą przedsiębiorstw podlegających procesowi upadłościowemu były firmy duże o dużych obrotach, stanowiły one jedynie 14% całej zbiorowości.
2. Firma Coface podała również, że w połowie 2018 r. liczba przedsiębiorstw w upadłości i restrukturyzacji wyniosła 467 firm, a więc liczba ta wzrosła o 21% w porównaniu do połowy 2017 r. (*Raport Coface 2018b*, s. 1, s. 8.). Podobnie jak w całym 2017 r., także w połowie 2018 r. najmniej liczną grupą firm w upadłości i restrukturyzacji stanowiły duże firmy 15% zbiorowości. Na trend wzrostowy upadłości wskazuje też KUKI (*Upadłość firm... 2018*).

Podsumowanie

W 2017 r. nastąpiła poprawa w zakresie wzrostu przedsiębiorstw, szczególnie widoczna dla dużych firm, nastąpiła dość znaczna poprawa wyników finansowych oraz efektywności w dużych firmach. Także bezpieczeństwo finansowania było wysokie. Ujemnym zjawiskiem była nadal w dużych przedsiębiorstwach zbyt niska dynamika inwestycyjna, spadek o 1%, a także mało satysfakcjonująca dynamika przychodów z całokształtu działalności przypadająca na jedno przedsiębiorstwo. Duże przedsiębiorstwa na tle całego sektora wykazują się wyższą efektywnością niż cały sektor. Przedsiębiorstwa z większościowym kapitałem zagranicznym wykazywały nieco gorsze wskaźniki efektywnościowe dla dużych przedsiębiorstw od uzyskiwanych dla przedsiębiorstw ogółem (tabela 34). Przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym wykazywały również niską dynamikę inwestycyjną, wyniosła ona w 2017 r. jedynie 0,5%.

O sile przedsiębiorstw świadczą także wskaźniki przedsiębiorczości podawane do wiadomości przez GUS, dzieląc przedsiębiorstwa na 5 podgrup: szybkiego wzrostu, wzrostowe, stabilne, schyłkowe i szybkiego spadku. Na podstawie danych GUS (*Wybrane wskaźniki...* 2018, tablica 7) wyliczono udziały procentowy ilości przedsiębiorstw według przedstawionego podziału dla przedsiębiorstw ogółem oraz dla dużych przedsiębiorstw. Wśród dużych przedsiębiorstw znalazło się 86,7% firm pozytywnie rozwijających się tzn. szybkiego wzrostu, wzrostowych, stabilnych a firm szybkiego spadku i schyłkowych było 13,2%. Dla przedsiębiorstw ogółem rozkład przedsiębiorstw według wskaźników przedsiębiorczości wynosił 74,3% dla firm pozytywnie rozwijających się a dla firm szybkiego spadku i schyłkowych 25,6 % (por. tabela 35). Widać więc wyraźnie, że firmy duże mają w swojej zbiorowości znacznie większy udział firm rozwijających się, niż rozwijających się w porównaniu do wyników dla ogółu badanych firm. Firmy duże znacznie rzadziej podlegają procesowi upadłościowemu.

Tabela 35

Struktura badanych przedsiębiorstw ogółem i dużych (w %)

Wyszczególnienie	Ogółem	Dużych
Udział liczby przedsiębiorstw szybkiego wzrostu	9,9	14,6
Udział liczby przedsiębiorstw wzrostowych	37,7	48,3
Udział liczby przedsiębiorstw stabilnych	26,7	23,8
Udział liczby przedsiębiorstw schyłkowych	21,1	11,8
Udział liczby przedsiębiorstw szybkiego spadku	4,5	1,4

Źródło: *Wybrane wskaźniki...* (2018).

Wyniki w połowie 2018 r.

Analizując wyniki osiągnięte w połowie 2018 r., zaprezentowane w tabelach 36 i 37, należy stwierdzić, że dynamika przychodów z całokształtu działalności była niższa o 3,2 p.p. niż rok wcześniej ale wyższa niż w 2016 r. o 2,9 p.p. W 2017 r. dynamika przychodów zrównała się z dynamiką kosztów z całokształtu działalności i wyniosła 9,7%. W połowie 2018 r. dynamika kosztów z całokształtu była o 0,7 p.p. wyższa niż przychody. Taka sytuacja wynikała między innymi z osiągnięcia straty na operacjach finansowych w wysokości 698,2 mln zł, kiedy rok wcześniej na operacjach finansowych przedsiębiorstwa wypracowały zysk 8422 mln zł.

Na skutek podwyższenia wskaźnika poziomu kosztów obniżył się wskaźnik rentowności obrotu brutto z 5,7 na 5,1 oraz wskaźnika obrotu netto z 4,9 na 4,3, tj. do poziomu osiąganego przed 2015 r.

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży uległ niewielkiemu podwyższeniu o 0,2 p.p.

Tabela 36

Wskaźniki finansowe przedsiębiorstw w I półroczu w latach 2012-2018

Wyszczególnienie	I-VI 2012	I-VI 2013	I-VI 2014	I-VI 2015	I-VI 2016	I-VI 2017	I-VI 2018
Wskaźnik poziomu kosztów	95,2	95,3	95,3	94,7	94,3	94,3	94,9
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	4,4	4,4	4,6	4,9	5,0	4,8	5,0
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	4,8	4,7	4,7	5,3	5,7	5,7	5,1
Wskaźnik rentowności obrotu netto	4,0	4,0	3,9	4,5	4,9	4,9	4,3
Wskaźnik płynności I stopnia	32,0	33,5	35,2	36,2	37,2	35,3	36,1
Wskaźnik płynności II stopnia	97,3	98,3	100,6	101,1	101,8	101,0	100,6

Źródło: *Wyniki finansowe przedsiębiorstw...* (2018, s. 2); opracowania archiwalne.

Ujemne zjawiska to wzrost kosztów uzyskania przychodów większy od dynamiki przychodów oraz ujemny wynik na operacjach finansowych.

Najważniejszym osiągnięciem przedsiębiorstw w I połowie 2018 r. było przełamanie tendencji malejącej w nakładach inwestycyjnych. Nakłady wyniosły 54,4 mld zł, co stanowiło wzrost o 10,3%.

Odrobiono załamanie inwestycyjne, jakie nastąpiło w 2016 r. i 2017 r. W połowie 2015 r. nakłady inwestycyjne wyniosły 51,7 mld zł i nastąpił wzrost o 10,9%. W 2016 r. nakłady wyniosły 49,4 mld zł ze spadkiem o 7,1% i w 2017 r. 49,2 mld zł (spadek o 1,1%). Wyniki te odnoszą się do całej zbiorowości przedsiębiorstw, a szczegółowe dane w podziale na wielkość przedsiębiorstw będą dostępne w połowie 2019 r.

Tabela 37

Wyniki finansowe w I półroczu 2018 r. na tle lat poprzednich

Wyszczególnienie	I-VI 2015	I-VI 2016	I-VI 2017	I-VI 2018	I-VI 2016/ 2015	I-VI 2017/ 2016	I-VI 2018/ 2017
	w mln PLN						
Przychody z całokształtu działalności	1 211 368,2	1 254 700,2	1 376 772,8	1 466 606,8	103,6	109,7	106,5
w tym przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	1 174 981,7	1 211 605,0	1 328 446,8	1 421 701,1	103,1	109,6	107,0
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	1 146 901,9	1 183 722,9	1 298 019,9	1 391 442,6	103,2	109,7	107,2
w tym koszt własny sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów	1 117 396,7	1 150 578,3	1 264 119,9	1 351 103,8	103,0	109,9	106,9
Wynik na sprzedaży produktów, towarów i materiałów	57 585,0	61 026,7	64 326,9	70 597,3	106,0	105,4	109,7
Wynik na pozostałej działalności operacyjnej	4 280,8	5 932,8	6 003,7	5 265,2	138,6	101,2	87,7
Wynik na operacjach finansowych	2 600,5	4 017,9	8 422,3	-698,2	154,5	209,6	x
Wynik finansowy brutto	64 367,5	70 977,3	78 752,9	75 164,2	110,3	111,0	95,4
Wynik finansowy netto	54 471,6	61 522,4	66 952,1	62 434,8	112,9	108,8	93,3
Zysk netto	67 131,3	74 783,1	78 231,0	76 399,2	111,4	104,6	97,7

Źródło: *Wyniki finansowe przedsiębiorstw...* (2018); opracowania archiwalne.

Bibliografia

- Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2016 r.* (2017), GUS, Warszawa.
- Galbraith J.K. (2005), *Gospodarka niewinnego oszustwa. Prawda naszych czasów*, MT Biznes, Warszawa.
- Gołębiowski G. (2005), *Miejsce i znaczenie małych i dużych przedsiębiorstw na rynku*, (w:) Ostaszewski J. (red.), *Finanse przedsiębiorstwa*, SGH, Warszawa.
- Gołębiowski G. (2014), *Kontrowersje wokół roli małych i dużych przedsiębiorstw w gospodarce*, (w:) Kowalik M., Sierpińska-Sawicz A. (red.), *Aktualne problemy funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstw*, Wydawnictwo VIZJA Press&It, Warszawa.
- Masiukiewicz P. (2014), Wielkie korporacje a ryzyko systemowe, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły HUMANITAS. Zarządzanie”, t. 15, nr 1.
- Raport Coface: upadłości i restrukturyzacje firm w Polsce w 2017 r.* (2018a), <http://www.coface.pl/Aktualnosci-i-media/Biuro-prasowe/Raport-roczny-Coface-Upadlosci-i-restrukturyzacje-firm-w-Polsce-w-2017-r> [dostęp: 05.11.2018].
- Raport Coface: upadłości i restrukturyzacje firm w Polsce w I półroczu 2018 r.* (2018b), <http://www.coface.pl/Aktualnosci-i-media/Biuro-prasowe/Raport-Coface-Upadlosci-i-restrukturyzacje-firm-w-Polsce-w-trzech-kwartalach-2018-roku> [dostęp: 05.11.2018].
- Schumacher E.F. (2013), *Małe jest piękne, Ekonomia z założeniem, że człowiek się liczy*, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa.

Schumacher E.F. (1973), *Small Is Beautiful: A Study of Economics As If People Mattered*, Blond & Briggs, London.

Small is not beautiful. Why small firms are less wonderful than you think (2012), "The Economist", 03.03.

Szybki Monitoring NBP. Analiza sytuacji sektora przedsiębiorstw (2018), nr 3.

Upadłości firm w Polsce w czerwcu 2018 r. (2018), KUKE, Warszawa,

<https://www.kuke.com.pl/serwis-ekonomiczny/upadlosci-firm/upadlosci-firm-w-polsce-w-czerwcu-2018-r,26.html> [dostęp: 05.11.2018].

Wybrane wskaźniki przedsiębiorczości w latach 2012-2016 (2018), GUS, Warszawa.

Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych I–XII 2017 r. (2018), GUS, Warszawa.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w I kwartale 2018 roku (2018), GUS, Warszawa.

Zeszyt metodologiczny. Badania przedsiębiorstw niefinansowych (2018), GUS, Warszawa.

Analysis of Financial Condition of Non-Financial Corporations in Poland in 2017 and in the First Quarter of 2018 vis-à-vis Previous Years with an Emphasis of the Role of Large Enterprises in the Economy

Summary

The aim of the paper was to present the current financial situation of enterprises in 2017 and in the first half of 2018. The analysis comprised enterprises maintaining comprehensive bookkeeping – account ledgers – divided into the size of enterprises, with a particular consideration of evaluation of the situation at large enterprises. There was made the assumption that not only small and medium-sized businesses have their influence on economic performance, but also large enterprises. Therefore, it is necessary to monitor the financial situation of enterprises in general as well as big enterprises, since cooperation of large enterprises with small companies set forth conditions for development of small businesses, too.

The carried out analyses concerned the following:

- growth of enterprises, their number, employment, investment outlays, fixed and current assets total and per enterprise;
- assessment of financial performance in the sector of enterprises, dynamics of revenue and expenses, return on product sales, net profit (structure and dynamics);
- effectiveness: labour productivity, operating profitability, rate of return, profitability ratio, return on assets, the share of costs in revenues;
- security of working capital, dynamics of working capital, structure and volume of working capital per enterprise, liquidity, indebtedness, inventory and receivables turnover, bankruptcy and overhaul, assets financing.

In her article, the author proved that large enterprises in Poland employing more than 250 people are developing and running their activities securely, increasing their effectiveness and are, against the background of the entire sector, more dynamic and effective than other enterprises. They have many strengths and not many weaknesses such as still too low investment dynamics.

Key words: enterprises, financial performance, profitability, risk and security in economic activity.

JEL codes: G3, G31, G33, D22, D25

Załącznik 1

Przedsiębiorstwa według liczby pracujących w badanych zbiorowościach

Wyszczególnienie		OGÓLEM 40138	10-49		50-249		250 i więcej pracujących	
			liczba	w %	liczba	w %	liczba	w %
Przedsiębiorstwa szybkiego wzrostu	2012	5 300	2 658	50,2	2 059	38,8	583	11,0
	2013	4 012	1 958	48,8	1 554	38,7	500	12,5
	2014	3 351	1 663	49,6	1 269	37,9	419	12,5
	2015	3 768	1 881	49,9	1 452	38,6	435	11,5
	2016	3 985	1 988	49,9	1 529	38,4	468	11,7
w tym gazete	2012	387	192	49,6	150	38,8	45	11,6
	2013	275	147	53,5	101	36,7	27	9,8
	2014	236	116	49,2	93	39,4	27	11,4
	2015	311	169	54,3	108	34,7	34	11,0
	2016	412	227	55,1	154	37,4	31	7,5
Przedsiębiorstwa wzrostowe	2012	15 054	8 221	54,6	5 464	36,3	1369	9,1
	2013	14 095	7 573	53,7	5 161	36,6	1361	9,7
	2014	13 393	7 131	53,2	4 923	36,8	1339	10,0
	2015	13 972	7 603	54,4	4 979	35,6	1390	10,0
	2016	15 141	8 258	54,5	5 337	35,2	1546	10,2
Przedsiębiorstwa s tabilne	2012	8 820	5 559	63,0	2 738	31,1	523	5,9
	2013	9 789	6 197	63,3	2 979	30,4	613	6,3
	2014	10 636	6 610	62,1	3 315	31,2	711	6,7
	2015	10 475	6 321	60,3	3 399	32,5	755	7,2
	2016	10 756	6 596	61,3	3 396	31,6	764	7,1
Przedsiębiorstwa schyłkowe	2012	7 764	5 480	70,6	2 006	25,8	278	3,6
	2013	8 517	6 094	71,6	2 121	24,9	302	3,5
	2014	9 528	6 676	70,1	2 404	25,2	448	4,7
	2015	9 197	6 460	70,2	2 310	25,1	427	4,7
	2016	8 464	5 990	70,8	2 094	24,7	380	4,5
Przedsiębiorstwa szybkiego spadku	2012	1 673	1 325	79,2	314	18,8	34	2,0
	2013	1 781	1 403	78,8	340	19,1	38	2,1
	2014	1 837	1 466	79,8	327	17,8	44	2,4
	2015	1 639	1 303	79,5	291	17,8	45	2,7
	2016	1 792	1 442	80,5	305	17,0	45	2,5

Źródło: *Wybrane wskaźniki...* (2018, tab. 7).

Artykuł zaakceptowany do druku w listopadzie 2018 r.

Afiliacja:

dr Krystyna Mościbrodzka

Akademia Finansów i Biznesu Vistula

Wydziału Biznesu i Stosunków Międzynarodowych

ul. Stokłosa 3

02-787 Warszawa

e-mail: k.moscibrodzka@vistula.edu.pl